

**Nota van zienswijzen
inzake de Cultuurhistorische inventarisatie,
waarden-, verwachtingen- en
maatregelenkaart als basis voor het
archeologiebeleid van de gemeente Aalten.**

maakt onderdeel uit van het besluit van de raad van de gemeente Aalten
d.d. 16 februari 2010.

Gemeente Aalten
Postbus 119
7120 AC Aalten
tel. 0543-493333
fax. 0543-475985
e-mail: gemeente@aalten.nl

Inhoud

***Zienswijzen/reacties* 4**

- 1. De heer A. te Brake, Nijhofsweg 4, 7122 PZ Aalten;**
- 2. Stichting Natuur en Milieu Aalten, Bilderdijkstraat 37, 7121 VK Aalten;**
- 3. Boomkwekerij Rendering BV., de heer S. Rendering, Groot Deunkweg 8, 7122 RS Aalten.**

Procedure

De concept Cultuurhistorische Inventarisatie Aalten heeft met ingang van 23 december 2009 gedurende een termijn van zes weken (derhalve tot 3 februari 2010) ter inzage gelegen. Het plan is eveneens gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Gedurende deze termijn is gelegenheid geboden om mondeling of schriftelijk zienswijzen omtrent het plan in te dienen bij burgemeester en wethouders.

Er zijn drie zienswijzen ingediend.

Zienswijzen

De zienswijzen van de heer A. te Brake en de Stichting Natuur en Milieu Aalten zijn samengevat. Voor een volledig beeld wordt verwezen naar de ingebrachte zienswijzen. Deze zienswijzen zijn voorzien van een beoordeling.

De zienswijze van de heer Rendering is integraal opgenomen in dit document. De zienswijze bestaat uit vijf punten. Er is voor gekozen om na elk punt de beoordeling door het college van B & W op te nemen, om het document overzichtelijk te houden.

Zienswijzen

---

1. De heer A. te Brake, Nijhofsweg 4, 7122 PZ Aalten

Ingekomen 3 februari 2010.

Inhoud van de zienswijze

1. De heer te Brake geeft aan het niet eens te zijn met het principe 'De verstoorder betaalt' en pleit ervoor dat de overheid de kosten draagt voor archeologisch onderzoek.
2. Hij merkt op geschrokken te zijn van de effecten die de CHI gevolg heeft. Hij stelt: "(Bijna)" Iedereen moet een archeologisch vooronderzoek à € 1000,- tot € 1.500,- laten uitvoeren als je iets in de grond bouwt."
3. Tenslotte pleit de heer Te Brake ervoor om archeologische verenigingen te subsidiëren, met als plicht om archeologische onderzoeken uit te voeren. Hij ziet hierbij een win, win, win situatie voor zowel initiatiefnemers, de gemeente en de archeologische verenigingen.

Beoordeling zienswijze door college van B&W

1. Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in werking getreden. Op landelijk niveau heeft er in het voorbereidend traject een uitgebreide discussie plaatsgevonden over de wijze waarop het archeologisch onderzoek gefinancierd zou moeten worden. Dit heeft geleid tot het uitgangspunt in de wet dat 'de verstoorder betaalt'. De wet maakt hierbij geen onderscheid tussen overheden, bedrijven en particulieren. De gemeente Aalten geeft met het vaststellen van de CHI Aalten uitvoering aan de landelijke wetgeving en de daaraan gekoppelde uitgangspunten.
2. Wanneer een gemeente geen beleid vastlegt op het gebied van archeologie, moet op grond van de Wamz voor elke ingreep in de bodem groter dan 100 m² archeologisch onderzoek worden verricht. Met de CHI Aalten wordt het gemeentelijk beleidskader op het gebied van archeologie vastgelegd. Wanneer de gemeente geen beleid op het gebied van archeologie vastlegt, is een veel grotere groep verplicht tot het laten uitvoeren van archeologisch vooronderzoek en eventueel vervolgonderzoek dan na vaststelling van de CHI.
3. Het uitvoeren van archeologisch onderzoek is gebonden aan landelijke richtlijnen. De richtlijnen zijn bedoeld om de kwaliteit van archeologisch onderzoek te waarborgen. De richtlijnen voor archeologisch onderzoek zijn vastgelegd in Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Alleen organisaties die conform de KNA werken mogen archeologisch onderzoek uitvoeren. De lokale en regionale archeologische verenigingen voldoen op dit moment niet aan de vereisten om zelfstandig archeologische onderzoeken uit te kunnen voeren.

Besluit:

De zienswijze van de heer Te Brake wordt niet overgenomen.

2. Stichting Natuur en Milieu Aalten, Bilderdijkstraat 37, 7121 VK Aalten

Ingekomen 2 februari 2010.

Inhoud van de zienswijze

De Stichting Natuur en Milieu Aalten juicht het toe dat er belangstelling komt voor het landschap als belangrijk cultureel erfgoed. Ze heeft echter een drietal opmerkingen over de concept Cultuurhistorische Inventarisatie Aalten:

1. Het (coulissen) landschap als geheel is een cultuurhistorische waarde. Het gaat dus om meer dan enkele hoofdstructuren of parels. Het geheel, het ensemble, telt met name en daarom is werken aan herstel van dit erfgoed ook zo belangrijk. Helaas moet echter vastgesteld

worden dat na de alom betreunde ruilverkaveling het landschap nog steeds achteruit gaat, o.a. door opschaling en kappen van resterende houtwallen en vrijstaande eiken (met instemming van de gemeente). De identiteit van het gebied gaat hierdoor verloren en er ontstaat een open, winderig polderlandschap met hier en daar wat plukjes groen.

2. De IJzerlose es, een lange dekzandrug – die jarenlang een rol speelde in beleidsstukken – verdient meer aandacht als aardkundig monument/parel. Hij is vergelijkbaar met de Halse rug.

3. De terechte aandacht voor de waardevolle steile overgang bij het Oostnederlands plateau staat in schril contrast met de aantasting hiervan door landgoed Klein Zwitserland aan de Romienendiek. Een zelfde aantasting dreigt bij het landgoed in de Wolboom, bij het aardkundig en cultuurhistorisch bijzonder landschapsmonument Halse rug.

Beoordeling zienswijze door college van B&W

1. Met het opstellen van de Cultuurhistorische Inventarisatie Aalten geven wij aan, de cultuurhistorische waarde van het landschap van belang te achten. Wij zijn van mening dat door vaststelling van de Cultuurhistorische Inventarisatie Aalten de belangen van het cultuurhistorische landschap niet worden geschaad, maar juist worden onderstreept.

2. De IJzerlose es is in de maatregelenkaart 15a van de Atlas in dezelfde categorie geplaatst als de Halse rug, namelijk in categorie 4: Hoge archeologische verwachting. Het belang van de IJzerlose es wordt daarmee onderkend in de CHI Aalten.

3. Het landgoed Klein Zwitserland is reeds gerealiseerd. Vaststelling van de CHI Aalten heeft geen gevolgen voor dit project. Op het landgoed in de Wolboom zullen de maatregelen als vastgelegd voor het betreffende gebied in de CHI Aalten van toepassing worden verklaard. Vaststelling van de CHI Aalten draagt naar onze mening niet bij aan aantasting van de door de SNM als ‘aardkundig en cultuurhistorisch bijzondere landschapsmonument’ gekenschetste Halse rug.

Besluit:

De zienswijze van de Stichting Natuur en Milieu Aalten wordt niet overgenomen.

3. Boomkwekerij Rendering BV., de heer S. Rendering, Groot Deunkweg 8, 7122 RS Aalten.
Ingekomen 31 januari 2010.

Inhoud van de zienswijze

In de brief van de heer Rendering zijn vijf punten opgenomen. Per punt wordt een beoordeling door het college van B & W gegeven.

Eerste punt

In het eerste punt geeft de heer Rendering aan, alle zienswijzen die door hem zijn ingebracht bij de procedures betreffende de bestemmingsplannen Buitengebied Aalten 2004 en de herziening Buitengebied Aalten 2007, voor zover dit betrekking heeft op de archeologische medebestemmingen, in te willen brengen.

In het bijzonder wil hij verwijzen naar arresten van de R.v.S. nr. 200507106/1 van 26 april 2006 en nr. 200701883/1 van 30 januari 2008 en wil hij ook het bij deze zaken naar voren gebrachte inbrengen.

Beoordeling eerste punt in zienswijze door college van B&W

De heer Rendering is gevraagd om dit punt te specificeren, zodat duidelijk is op welke gronden en met welke motivatie hij zich niet kan vinden in het nu voorliggende besluit aangaande de Cultuurhistorische Inventarisatie Aalten. De heer Rendering heeft aangegeven dit niet nodig te vinden. Wij kunnen dit punt op dit moment dan ook niet in behandeling nemen.

Tweede punt

- De heer Rendering toont zich verbaast dat deze, op zich toch vrij simpele, inventarisatie van de cultuurhistorische waarden van onze gemeente gebruikt wordt om een rechtvaardiging te geven aan de in deze CHI opgenomen verwachtingskaart en het voorstel: Standaardregels archeologie in bestemmingsplannen. In de CHI zijn naar zijn mening nauwelijks redenen gegeven aangaande de verschillende toekenningen van de verschillende waarde classificaties.
- Hij geeft aan dat op pagina 64 t/m 68 enige uitleg te vinden is betreffende de gradiëntzone van het hoogterras. Deze zone wordt met een voor hem zeer vreemde kronkel gepromoveerd tot een categorie 4: Hoge archeologische verwachting. Het is niet anders dan dat men bij het bestuderen van de kaarten uit de bijbehorende atlas slechts kan concluderen dat in de hier bedoelde zone geen enkele vindplaats is gelegen. Ook is het bepaald niet zo dat de vindplaatsen in categorie 5: gematigde archeologische verwachting gelegen zijn, zo stelt de heer Rendering. Het lijkt er volgens de heer Rendering op, dat de samenstellers van de CHI zich te veel hebben laten lijden door de esdek theorie, o.a. ophoging door het potstal gebruik en een te simpel gebruik hebben gemaakt van de hoogte kaarten.
- Dat deze theorieën vaker te pas en te onpas worden gebruikt, is bv. te lezen op blz. 8 van het archeologisch onderzoek 't Hoge Veld. Hier staat letterlijk: De straatnaam 't Hoge Veld duidt op een hoge ligging door vermoedelijk het opbrengen van mest en plaggen. De heer Rendering vindt het amusant dat men hiermede het verschil in hoogte tussen het lage en het hoge veld probeert te verklaren. De theorie dat er onder het (opgebrachte) zanddek vindplaatsen zijn en dit een hoge verwachting geeft, is naar zijn mening zeer omstreden. Hij verwijst hierbij naar het archeologisch onderzoek op de Honkerbosweg in De Heurne. Op de grote hoger gelegen essen heeft de landbouw in vroegere tijden nauwelijks iets bijgedragen aan de dikte van het esdek, zo stelt hij.
- Dat op deze gronden dan ook geen extra verwachtingen zijn, blijkt volgens de heer Rendering ook duidelijk uit het onderzoek dat op uw kosten heeft plaats gevonden op ons bedrijf. Dit onderzoek hetwelk onder meldingsnummer 30702 en 30703 in de bijlagen van de CHI is opgenomen, laat nauwelijks enige verwachting zien. Het is jammer dat op deze bijlagen niet de conclusies en adviezen zijn gegeven, zo stelt de heer Rendering.
- Ook vindt hij het jammer dat op de kaartbijlage 4A van de CHI de oude eenmansesjes niet zijn mee genomen, deze hebben n.l. een afwijking in grondsoort die vermoedelijk wel de potstal theorie rechtvaardigen. Het is wel zo dat er dan slechts zeer kleine stukjes op de verwachtingskaart overblijven en de archeologie dus vrijwel niets overhoudt om te onderzoeken, zo merkt hij op.

Beoordeling tweede punt zienswijze door college van B&W

- De toekenning van de verschillende waarde classificaties is met name gebaseerd op de archeologische verwachting voor een specifieke combinatie van bodemtype, geomorfologie en hoogtegegevens op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). De gewaardeerde terreinen zijn overgenomen van de Archeologische Monumentenkaart van Gelderland. De begrenzing van de stads- en dorpskernen is tot stand gekomen door een analyse van de bebouwing aan het begin van de 19^e eeuw (Kadastrale Minuut).
- De methodiek om te komen tot de maatregelenkaart is gebaseerd op de algemene archeologieverwachting op basis van de bodemgesteldheid. De waarnemingen uit de Archis-database zijn gebruikt ter toetsing. Uit de Geografische Informatie Systeem (GIS) analyse blijkt dat op de overgang van laagterras naar hoogterras statistisch meer vindplaatsen voorkomen. Dit is verwerkt in de verwachting. Esdekken hebben geen rol gespeeld in het opstellen van de verwachtingszones.
- De door de heer Rendering genoemde onderzoeken op 't Hoge Veld in Aalten en de Honkerbosweg in De Heurne zijn niet gebruikt voor het opstellen van de verwachting.
- Ten aanzien van de conclusie van de heer Rendering, over de onderzoeken op zijn gronden, merken wij op dat de verwachting een statistische kans is en dat een (enkel) negatief resultaat geen bewijs is dat de verwachting niet geldig is.

- Wat betreft de oude eenmansesjes kunnen wij u melden dat de maatregelenkaart mede is opgesteld op basis van het AHN (o.a. dekzandkoppen). Hierbij is gebleken dat de bodemkaart erg generalistisch van opzet is. Er is daarom voor gekozen de eenmansessen niet als uitgangspunt te nemen.

Derde punt

- De heer Rendering stelt dat in de CHI op geen enkele wijze een weging gemaakt van het geen te verwachten is en welke waardering hieraan te geven is. Laat staan dat er een afweging is gemaakt met de belangen van de beperkingen die worden op gelegd.

- Verder merkt hij op "Zo wordt ons bedrijf het in gebruik nemen van nieuwe percelen en wissel percelen feitelijk onmogelijk gemaakt. Gelukkig hebt u door de RvS opgedragen gekregen tot het doen en betalen van de onderzoeken op ons huidige bedrijf en wij denken dat deze uitspraak een heel andere verdere opdracht aan u geeft, dan hetgeen u nu doet, middels deze CHI. Deze zal denkkelijk in de verdere procedures niet volstaan.

Omdat deze afwegingen ontbreken kan er slechts gewerkt zijn op ideologische gronden en dit lijkt ons niet toelaatbaar."

- Of is het economische belang van het gehele archeologische gebeuren de leidraad geweest, zo vraagt de heer Rendering zich af. Van belang hierbij vindt hij ook nog te achten de uitspraak van de RvS onder nummer 2007050084/1 2.8.3 en 2.8.4. Hij vindt het een ernstige tekortkoming in de CHI, dat in bijlage 3, slechts melding wordt gemaakt van de zaak Coevorden (200507106/1) en nota bene de minder goed passende arresten van uw/onze eigen gemeente genegeerd worden.

Beoordeling derde punt zienswijze door college van B&W

- Er is in de CHI wel degelijk een weging gemaakt van hetgeen te verwachten is en welke waardering hieraan te geven is. Er is gekozen voor een ruimer regiem dan op dit moment in veel buurgemeenten wordt aangehouden. De proportionaliteit van de maatvoering spoort tevens goed met het recent geformuleerde 'oppervlaktegrenzen-beleid' van de gemeente Arnhem (zie artikel in Archeobrief 13, nr. 4 december 2009, 8-14).

- Er zijn geen ideologische gronden in het spel geweest bij het opstellen van de CHI Aalten. Er is methodisch gewerkt en er zijn keuzes gemaakt, die op dit moment realistisch zijn. Helaas kan ook de beroepsarcheoloog nog niet in de grond kijken en is de archeologische kennis omtrent het gemeentelijk bodemarchief nog beperkt en moet worden gewerkt met algemene verwachtingen.

- Ook het economisch archeologisch belang heeft geen enkele rol gespeeld bij het samenstellen van de CHI. Zoals gezegd is er juist gekozen voor een ruimere maatvoering dan in de meeste andere gemeenten in de Regio Achterhoek.

Vierde punt

In het vierde punt maakt de heer Rendering enige opmerkingen betreffende de CHI die naar zijn mening storend zijn en gemakkelijk aanleiding kunnen geven tot het trekken van verkeerde conclusies. Het betreft de volgende opmerkingen:

- Op bladzij 19 lezen wij: Grotere dekzandruggen, deze hebben veelal een west-oost oriëntatie, maar enkele, zoals de Halse Rug, hebben een andere oriëntatie.

Dit is onjuist, de Halse rug heeft juist een west-oost ligging. Jammer dat er geen andere ruggen genoemd worden, zouden graag weten waar de meerdere ruggen liggen en dan met name die, met een andere dan een west-oost oriëntatie.

- Ook op deze bladzijde lezen wij: het grote (tunnel)dal waar Bredevoort in ligt.

Het is zeer de vraag of dit dal ontstaan is als tunneldal in vroegere ijstijden. Het is inderdaad zo dat er wat leemafzettingen ondiep voorkomen, doch het gehele dal is zeer diep, enige honderden meters en is opgevuld met vele afzettingen. Het vindt zijn oorsprong in het gegeven dat de hoge oostzijde van onze gemeente gelegen is op de oudste ondergrond van Nederland (ouder dan Tertiair) en dat dit deel, met het zuidelijkste deel van Limburg, deze zeer stabiele ondergrond heeft. De rest van Nederland is later ontstaan door afzettingen e.d.

Het is ook zeer de vraag of de terrasrand als een Rijnsoever gezien mag worden, zoals de

CHI ook doet.

Eerder is het zo, dat het dal van 'Bredevoort' een breuk in de tertiaire ondergrond is en dat dit de echte oorzaak van de huidige laagte is. Ook de oorzaak van het ontstaan van de terrasrand zal gelegen zijn in het gegeven dat de tertiaire ondergrond aan de westzijde ontbreekt. (zie: De vorming van het land. H.J.A. Berendsen blz. 119)

- De CHI zal op meerdere punten nader bekeken moeten worden en kan zo niet als een officieel stuk gaan functioneren.

Beoordeling vierde punt zienswijze door college van B&W

- Ten aanzien van de opmerking over de oriëntatie van de Halse rug heeft de heer Rendering gelijk. Wij zullen de tekst op dit punt aanpassen. We merken hierbij op dat de Halse rug wel met de juiste oriëntatie op de kaart is geplaatst en dat de onjuistheid in de tekst dus geen invloed heeft op de verwachting.

- Voor wat betreft het ontstaan van het dal waarin Bredevoort ligt merken wij op dat over de geologische interpretatie van de ondergrond kan worden verschild. Op de archeologische verwachting en de daarop gebaseerde maatregelenkaart heeft dit in dit geval geen effect (geen andere categorie).

- Aangezien de opmerkingen van de heer Rendering geen gevolgen hebben voor de maatregelenkaart, zien wij geen reden om de CHI als niet als een officieel stuk te laten functioneren.

Vijfde punt

- De heer Rendering geeft aan dat de beperkingen die op gelegd worden alleen thuis lijken horen op die plekken die gegeven zijn op de kaartbijlage 7A.1. Dit zijn perceeltjes waar enige vondsten zijn gedaan, die het misschien rechtvaardigen dat er bescherming aan wordt gegeven.

- Het toevoegen van de gehele oppervlakte van onze gemeente, zoals gedaan is op de maatregelenkaart (bijlage 15A) vindt hij een arrogante en onzinnige verheerlijking van de vindkansen en de archeologie onwaardig. Verheerlijking en ideologie horen niet bepalend te zijn, zo stelt hij. De heer Rendering verwacht van ons dat wij ook andere belangen, dan alleen bovenstaande, zullen respecteren en verzoekt ons de voorgestelde maatregelen alleen daar toe te passen waar ook werkelijk iets te beschermen is.

Beoordeling vijfde punt zienswijze door college van B&W

- Het huidige vondstbeeld (waarnemingen en terreinen) in Aalten betreft zeker een ondervertegenwoordiging van hetgeen in de bodem (nog) aanwezig is, omdat tot op heden relatief weinig systematisch archeologisch onderzoek door zowel amateur-archeologen als beroeps-archeologen heeft plaatsgevonden. Dit is nu juist waarom met verwachtingsbeelden wordt gewerkt.

- De nieuwe maatregelenkaart, als onderdeel van de CHI Aalten, heeft juist als doelstelling om de verschillende belangen met elkaar in evenwicht te brengen. Zoals gezegd is in Aalten bewust gekozen voor een ruimer regiem dan in omliggende gemeenten. De CHI Aalten is niet het laatste woord, maar een stap in een proces om de archeologie evenwichtig(er) in de ruimtelijke ordening een rol te laten spelen. Het beleid kan op basis van voortschrijdend inzicht in de toekomst worden bijgesteld.

Algemene reactie op de zienswijze door B & W

Tenslotte merken wij als algemene reactie op de zienswijze van de Rendering graag op dat het niet formuleren van beleid een grotere rechtsongelijkheid geeft, dan op basis van huidige kennis, inzicht en beleidsafweging het wel formuleren van beleid. Er zijn ons geen methoden bekend om tot een 'beter' verwachtingsbeeld te komen dan de door het bureau Vestigia gehanteerde methode.

Besluit:

- Punt 1 van de zienswijze wordt niet in behandeling genomen.
- De punten 2, 3, en 5 in de zienswijze worden niet overgenomen.

- De constatering van de heer Rendering in punt 4 van de zienswijze aangaande de oriëntatie van de Halse rug is juist en wordt overgenomen. De tekst van de CHI wordt op dit punt aangepast. Hetgeen verder in punt 4 door de heer Rendering is gesteld wordt niet overgenomen.

Nota zienswijzen Cultuurhistorische inventarisatie, waarden-, verwachtingen en maatregelenkaart
als basis voor het archeologiebeleid van de gemeente Aalten.